

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
föredraget den 17 februari 2004¹

1. Landgericht Düsseldorf (Tyskland) är en regional domstol, som är behörig att handlägga tvistemål och brottmål. Den har ställt två frågor till domstolen angående tolkningen av dels artikel 14.3 sjätte strecksatsen i förordning (EG) nr 2100/94 om gemenskapens växtförädlarrätt,² dels artikel 9 i förordning (EG) nr 1768/95 om införande av genomförandebestämmelser för det jordbruksundantag som föreskrivs när det gäller gemenskapens växtförädlarrätt.³

indikationer föreligger vill den nationella domstolen även få klarhet i om företaget skall lämna uppgifter beträffande samtliga jordbrukare som använt utsäde av en viss sort eller bara beträffande dem som med viss sannolikhet har utfört behandlingen.

I — Bakgrund till tvisten i målet vid den nationella domstolen

Den nationella domstolen vill få klarhet i om en innehavare av en växtförädlarrätt kan kräva att ett företag som behandlar utsäde skall lämna uppgifter i syfte att kontrollera identiteten på de jordbrukare som utnyttjar undantaget i punkt 1 i nämnda artikel 14,⁴ oavsett om det föreligger indikationer på att material av en av hans växtsorter har behandlats. För det fall det krävs att sådana

2. Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (nedan kallat STV), som är kärande i tvisten i målet vid den nationella domstolen, är en sammanslutning av innehavare av växtförädlarrätter och exklusiva licenser. STV är registrerat som ett bolag med begränsat ansvar (GmbH) och agerar på uppdrag av sina medlemmar och av medlemmarna i Bundesverband Deutscher Pflanzenzüchter e.V (nedan kallad BDP), som i sin tur är delägare i STV. STV har i BDP:s namn gjort gällande att Brangewitz GmbH (nedan kallat Brangewitz), som är svarande i tvisten i målet vid den nationella domstolen, är skyldigt att lämna information om behandling av skördematerial för förökningsändamål.

1 — Originalspråk: spanska.

2 — Rådets förordning av den 27 juli 1994 (EGT L 227, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 60, s. 196).

3 — Kommissionens förordning av den 24 juli 1995 (EGT L 173, s. 14).

4 — Med stöd av detta undantag kan de mot skäligen ersättning besä sin mark med skördeprodukten av förökningsmaterial av en skyddad sort utan rättsinnehavarens samtycke.

De begärda uppgifterna avser regleringsåret 1997/1998, som rör 492 växtförädlarrätter, regleringsåret 1998/1999, som rör 517 växtförädlarrätter, och regleringsåret 1999/2000 som rör ytterligare 574 växtförädlarrätter. I samtliga fall rör det sig om sorter som antingen skyddas enligt nationell rätt eller enligt gemenskapsrätten.

3. Den 19 juni 2000 skickade Brangewitz ut en reklambroschyr med erbjudande om att behandla utsäde på jordbruksanläggningarna med hjälp av mobila maskiner. Erbjudandet avsåg i synnerhet siktmaskiner för utsortering av de största kornen och betning. Tjänsterna "avlägsnande av agnar, rengöring, sortering och betning" erbjöds till priset av 7,90 DEM per ton.

4. STV har i målet vid den nationella domstolen företett flera intyg från kunder till Brangewitz som har utnyttjat jordbruksundantaget, liksom fakturor och följesedlar utställda av detta företag. På fakturorna anges att priset för rengöring, sortering och betning av varje art, till exempel korn, fastställs i förhållande till mängd. Vissa fakturor innehåller uppgifter om de behandlade sorterna.

i sina deklARATIONER, i enlighet med den handbok som BDP har gett ut för regleringsåren 1997/1998, 1998/1999 och 1999/2000 och som sänts till varje jordbrukare tillsammans med formulären, uppgett att tredje man har behandlat utsädet.

5. STV är övertygat om att Brangewitz är verksamt med behandling av utsäde, inte bara för att företagets personal direkt ägnar sig åt denna verksamhet, utan även för att det hyr ut maskiner i syfte att låta de berörda jordbrukarna använda dem i sina jordbruksföretag. Det framgår av de formulär vari jordbrukarna har angett att de har utnyttjat undantaget, fakturorna och de utställda följesedlarna att företaget har behandlat förökningsmaterial av åtminstone 71 skyddade växtsorter, vars rättsinnehavare är STV:s delägare. Denna sammanslutning anser därför att Brangewitz är skyldigt att lämna information om de tjänster som företaget har utfört.

II — Tolkningsfrågorna

De jordbrukare som har använt skördeprodukten av en skyddad sort i sina egna jordbruksföretag för förökningsändamål har

6. Tvistemålsavdelningen vid Landgericht Düsseldorf har, för att få klarhet i omfattningen av den informationsskyldighet som

åvilas dem som tillhandahåller tjänster till jordbrukare avseende behandling av förökningsmaterial av skyddade sorter som erhållits i jordbrukarnas egna jordbruksföretag, ställt följande tolkningsfrågor:

ningsmaterial av en viss skyddad sort eller endast beträffande dem som rättsinnehavaren vet har ägnat sig åt sådan verksamhet?"

III — Gemenskapsrätten

"1) Skall artikel 14.3 sjätte strecksatsen i förordning nr 2100/94 ... jämförd med artikel 9 i förordning nr 1768/95 ... tolkas så, att den som har växtförädlarrätt till en växtsort som skyddas enligt den förstnämnda förordningen kan kräva att en leverantör av tjänster för behandling av utsäde skall tillhandahålla den information som avses i nämnda bestämmelser, oavsett om det finns indikationer på att förökningsmaterial från utsädet av nämnda sort har behandlats?

7. Den nationella domstolen har begärt tolkning av artikel 14 i förordning nr 2100/94, som har följande lydelse:

"Undantag från gemenskapens växtförädlarrätt

2) För det fall sådana indikationer måste föreligga:

1. Trots vad som sägs i artikel 13.2 och i syfte att skydda jordbruksproduktionen är det tillåtet för jordbrukare att för förökning på mark i sina egna jordbruksföretag använda den skördeprodukt som de har erhållit genom att i sina egna företag använda förökningsmaterial av en sort, undantaget hybrider och syntetiska sorter, som omfattas av gemenskapens växtförädlarrätt.

Är en leverantör av tjänster för behandling av utsäde enligt artikel 14.3 sjätte strecksatsen i förordning nr 2100/94 ... jämförd med artikel 9 i förordning nr 1768/95 skyldig att lämna uppgifter beträffande samtliga jordbrukare åt vilka han har behandlat förök-

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall endast tillämpas beträffande följande arter av lantbruksväxter:

a) Foderväxter: ...

8. Artikel 9 i förordning nr 1768/95, som kommissionen har utfärdat för tillämpningen av det undantag till förmån för jordbrukare som avses i artikel 14 i förordning nr 2100/94, har följande lydelse:

b) Spannmål: ...

”Information från bearbetningsföretaget

c) Potatis: ...

d) Olje- och fiberväxter: ...

1. Den information som bearbetningsföretaget skall tillhandahålla rättsinnehavaren enligt artikel 14.3 sjätte strecksatsen i grundförordningen kan fastställas i ett avtal mellan rättsinnehavaren och det berörda bearbetningsföretaget.

3. Innan denna förordning träder i kraft skall villkor fastställas i tillämpningsföreskrifter enligt artikel 114 för tillämpning av undantaget i punkt 1 och för att skydda förädlarnas och jordbrukarnas legitima intressen på grundval av följande kriterier:

2. Då ett sådant avtal inte har ingåtts eller inte är lämpligt, skall bearbetningsföretaget, utan att det påverkar informationskraven enligt annan gemenskapslagstiftning eller lagstiftning i medlemsstaterna, på begäran av rättsinnehavaren vara förpliktad att lämna nödvändig information till rättsinnehavaren. Följande uppgifter skall anses som nödvändiga:

— ...

— Rättsinnehavaren skall efter anmodan få relevanta uppgifter från jordbrukare och [bearbetningsföretag]... ”

a) Bearbetarens namn och hemvist samt företagets namn och adress.

- b) Upplysning om bearbetningsföretaget har tillhandahållit tjänster för att bearbeta skördeprodukten av en eller flera sorter som tillhör rättsinnehavaren till utsäde, då sorten eller sorterna hade deklarerats eller på annat sätt varit kända för bearbetningsföretaget.

IV — Förfarandet vid domstolen

9. Parterna i målet vid den nationella domstolen, den tyska och den nederländska regeringen samt kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden inom den frist som föreskrivs i artikel 23 i stadgan för domstolen.

- c) Om bearbetningsföretaget har tillhandahållit en sådan tjänst, mängden av skördeprodukten av den eller de lämpliga sorter som har bearbetats till utsäde och den totala framställda mängden från denna bearbetning.

Vid förhandlingen, som hölls den 8 januari 2004, närvarade STV:s respektive Brangewitz ombud samt en representant för kommissionen för att avge muntliga yttranden.

V — Den första tolkningsfrågan

- d) Datum och platser för den under c angivna bearbetningen.

A — Yttranden som har inkommit till domstolen

- e) Namn och adress på den person eller de personer till vilka han har tillhandahållit de under c angivna bearbetningstjänsterna samt respektive mängder.

10. Enligt STV har rättsinnehavarna enligt artikel 14.3 sjätte strecksatsen i förordning nr 2100/94 och artikel 9 i förordning nr 1768/95 rätt till omfattande information angående deras skyddade växtsorter. Företagen som bearbetar utsäde skall nämligen tillhandahålla rättsinnehavarna samtliga uppgifter som begärs med avseende på bearbetning av det skyddade materialet, utan att rättsinnehavarna behöver bevisa att det handlar om en konkret åtgärd. STV har vidare anfört att det i princip är förbjudet att använda skördeprodukten av en skyddad

... ”

sort. Undantagsvis är det tillåtet för jordbrukare att på vissa villkor så skördeprodukten av vissa sorter. Ett av dessa villkor utgörs av skyldigheten att tillhandahålla rättsinnehavaren de uppgifter som han begär. Om denna skyldighet inte höras samman blir behandlingen, som enbart utgör en förberedande åtgärd, rättsstridig. Växtförädlaren behöver alltså varken påvisa att jordbrukaren har underlåtit att uppfylla denna skyldighet eller bevisa att företaget faktiskt har bearbetat förökningsmaterial. STV har gjort gällande att de svar som företagen lämnar är till stor nytta för rättsinnehavaren, dels för att kontrollera huruvida jordbrukarna har utnyttjat jordbruksundantaget utan att behöva styrka att de har köpt någon av rättsinnehavarens sorter, dels för att kontrollera riktigheten i de uppgifter som lämnas av dem som har utnyttjat denna fördel.

Denna skyldighet är förenlig med proportionalitetsprincipen, eftersom den endast avser de mängder som bearbetats och de personer eller anläggningar åt vilka de har utfört arbete, det vill säga uppgifter som företagen känner till och har hanterat vid fakturering av sina åtgärder.

11. Brangewitz anser att det är den som direkt bearbetar utsäde i egenskap av tjänsteleverantör som skall lämna information när det föreligger indikationer på att förökningsmaterial av en skyddad sort har bearbetats.

Växtförädlarna kan endast vända sig till nämnda företag för att erhålla konkreta uppgifter när de önskar kontrollera rimligheten och när de har styrkt att det finns ett rättsligt förhållande mellan företaget och en viss jordbrukare. Brangewitz kan inte anses vara en leverantör av tjänster för behandling av förökningsmaterial, eftersom detta företag inte direkt utför arbetet. Brangewitz äger två speciella jordbruksmaskiner som är avsedda för rengöring av spannmål och behandling av utsäde. Maskinerna hyrs ut till jordbrukare som själva utför nämnda åtgärder för sin egen räkning och på egen risk. Priset sätts i förhållande till mängden spannmål som bearbetas.

12. Den tyska regeringen anser att det enda formella kravet som måste vara uppfyllt för att ett företag skall anses vara skyldigt att lämna uppgifter enligt gemenskapsrätten är att växtförädlaren kräver det. Enligt de bestämmelser som skall tolkas i förevarande mål krävs varken bevisning eller indikationer. Jordbrukaren är bunden till växtförädlaren till följd av det rättsliga förhållande som uppstod när han köpte utsädet. Men den som bearbetar skördeprodukten saknar sådana band och hans informationsskyldighet är oberoende av jordbrukarens skyldighet. Om det krävdes att det förelåg indikationer för att en informationsskyldighet skulle uppkomma, skulle växtförädlaren vara tvungen att i första hand vända sig till jordbrukarna, och han skulle därmed vara beroende av deras goda vilja för att skaffa bevisning. Enligt den tyska regeringen är det inte oproportionerligt att rättsinnehavaren

begär relevanta uppgifter från samtliga företag som bearbetar utsäde, oavsett om det finns indikationer på att de har bearbetat skördeprodukten från någon av de sorter som tillhör honom, eftersom det kan antas att dessa företag i sin näringsverksamhet regelmässigt bearbetar material av skyddade sorter.

ellt rättsskydd för växtsorter". Efter dess ikraftträdande har medlemsstaterna rätt att bevilja nationella växtförädlarrätter, även om artikel 92 innehåller ett förbud mot dubbelt skydd, så att ingen sort som omfattas av gemenskapens växtförädlarrätt får omfattas av nationell växtförädlarrätt eller något patent. Gemenskapens växtförädlarrätt kan omfatta sorter av alla växtsläkten och växtarter, däribland hybrider.

13. Den nederländska regeringen och kommissionen anser att växtförädlaren måste styrka att det föreligger sådana indikationer.

B — Svaret på den första frågan

14. För att stimulera utvecklingen av nya växtsorter beslutade gemenskapslagstiftaren år 1994 att förbättra skyddet för växtförädlarna, genom att införa en industriell äganderättsordning för hela gemenskapen.⁵

15. Enligt artikel 1 i förordning nr 2100/94 "införs gemenskapens växtförädlarrätt som den enda formen i gemenskapen av industri-

16. Sorter som kan skyddas skall vara särskiljbara, enhetliga, stabila och nya samt vara försedda med en sortbenämning. Rätt till gemenskapens växtförädlarrätt tillkommer den person som förädlat, eller upptäckt och utvecklat sorten, eller den till vilken rätten har övergått.

17. Enligt artikel 13 i förordning nr 2100/94 har endast rättsinnehavaren rätt att utföra vissa åtgärder, vilka anges i punkt 2. Dessa åtgärder är a) produktion eller reproduktion (förökning), b) behandling med avseende på förökning, c) erbjudande till försäljning, d) försäljning eller annan form av saluföring, e) export från gemenskapen, f) import till gemenskapen och g) lagring i syfte att utföra de åtgärder som avses i a till f. Rättsinnehavaren kan meddela tillstånd att utföra

⁵ — I punkterna 7–18 i förslaget till avgörande av den 21 mars 2002 i målet C-305/00, Schulin, i vilket dom meddelades den 10 april 2003 (REG 2003, s. I-3525), redogörs för bakgrunden till och strukturen på gemenskapens växtförädlarrätt.

dessas åtgärder, och även villkora och begränsa detta.

honom. Växtförädlarens intresse av att erhålla sådana uppgifter förklaras av att jordbrukare som har utnyttjat undantaget skall utge skälig ersättning för att de inte behöver något utsäde under det kommande regleringsåret.

18. Artikel 14.1 innehåller ett undantag från rättsinnehavarens rättigheter i syfte att skydda jordbruksproduktionen. Undantaget innebär att det är tillåtet för jordbrukare att för förökning på mark i sina egna jordbruksföretag använda den skördeprodukt som de har erhållit genom att använda förökningsmaterial av en sort, undantaget hybrider och syntetiska sorter, som omfattas av gemenskapens växtförädlarrätt.⁶ Jordbruksundantaget skall endast tillämpas beträffande vissa i punkt 2 angivna arter av lantbruksväxter, som är indelade i fyra grupper, nämligen foderväxter, spannmål, potatis och olje- och fiberväxter.⁷

20. Denna ersättning är betydligt lägre än priset på förökningsmaterial av samma sort. I de omtvistade förordningarna åläggs därför både den som får sitt utsäde bearbetat och den som yrkesmässigt bearbetar skördeprodukten för senare sådd en skyldighet att informera rättsinnehavaren om den mängd som använts eller bearbetats, för att rättsinnehavaren skall kunna fastställa ersättningens storlek.

19. Såsom majoriteten av dem som har yttrat sig i förevarande mål har framhållit är det tredje gången som en tysk domstol vänder sig till domstolen för att få klarhet i omfattningen av växtförädlarens rätt att erhålla information angående jordbrukarnas användning för förökningsändamål av skördeprodukten av en växsort som tillhör

Såsom domstolen har fastställt i punkt 71 i domen i målet Schulin⁸ måste en jordbrukare, som har utnyttjat undantaget, och som inte betalar skälig ersättning till rättsinnehavaren, anses agera utan tillstånd på ett av de sätt som avses i artikel 13.2 i förordning nr 2100/94. Rättsinnehavaren kan då väcka talan mot jordbrukaren i syfte att få honom att upphöra med det upphovsrättsliga intrånget eller att utge ersättning. Om jordbrukaren har förfarit uppsåtligt eller oaktsamt är han dessutom skyldig att ersätta den skada som rättsinnehavaren lidit.

6 — Van der Kooij, P.A.C.E.: Introduction to the EC Regulation on Plant Variety Protection, Kluwer Law International 1997, s. 36: "It only applies in relation to farmers who use the product of their own harvest for propagating purposes on their own holding."

7 — Kiewiet, B.P., ordförande för Gemenskapens växsortsmyndighet, förklarade i ett föredrag hållet i Einbeck den 26 januari 2001, om "Modern Plant Breeding and Intellectual Property Rights", i detta avseende följande: "In a nutshell, what the regime amounts to is that a 'farmers' privilege' has been created for varieties of the most important agricultural crops protected by Community plant variety rights", publicerat på www.cpvo.fr/e/articles/ocvvo/speech/bk.pdf.

8 — Se ovan fotnot 4.

21. Bakgrunden till domen i målet Schulin (det första i denna rad av mål) var att STV hade väckt talan mot en jordbrukare för underlåtenhet att fylla i ett utsänt formulär, där han hade att uppge i vilken mån han under regleringsåret 1997/1998 hade sått någon av 525 växtsorter, av vilka 180 var skyddade enligt gemenskapsrätten. STV gjorde gällande att bolaget enligt 14.3 sjätte strecksatsen jämförd med artikel 8 i förordning nr 1768/95 hade rätt att kräva ett sådant klarläggande från varje jordbrukare enbart av den anledningen att de tillhör denna yrkesgrupp, utan att behöva styrka att denne har odlat en skyddad växtsort.

I förslaget till avgörande i detta mål anförde jag att skyldigheten att tillhandahålla rättsinnehavaren relevant information beträffande utnyttjandet av undantaget omfattar samtliga jordbrukare som på licens har köpt förökningsmaterial av en skyddad sort. Denna skyldighet skall dock inte utvidgas till jordbrukare som aldrig har köpt sådana växtsorter, eftersom dessa inte har någon teknisk möjlighet att använda skördeprodukten.

22. Domstolen följde i sin dom detta förslag och fastställde att nämnda bestämmelser inte ger rättsinnehavaren rätt att inhämta nödvändig information från samtliga jordbrukare, och att det krävs indikationer på att den person från vilken uppgifter begärs har utnyttjat eller kommer att utnyttja undantaget. Förvärv av förökningsmaterial skall i detta avseende anses utgöra en sådan indi-

kation. Domstolen ansåg vidare att det borde vara möjligt för rättsinnehavaren att med hjälp av sina distributörer tillse att han får tillgång till namnen på och adresserna till dem som köper sorter som tillhör honom.⁹

23. I målet Jäger,¹⁰ som är det andra målet som inkommit till domstolen i denna fråga, har STV väckt talan mot en annan jordbrukare för underlåtenhet att fylla i det formulär som tillsänts honom i syfte att få reda på i vilken omfattning han för förökning på mark i sitt eget jordbruksföretag under regleringsåret 1997/1998 har använt skördeprodukten av över femhundra växtsorter. Detta mål avser enbart definitionen av begreppet "organisation av rättsinnehavare", med fullmakt att agera i rättsinnehavarnas namn, som avses i artikel 3.2 i förordning nr 1768/95. Den andra tolkningsfrågan är nämligen identisk med den fråga som ställdes i målet Schulin. I själva verket var det fråga om en taktisk fint för att kringgå svårigheten att bemöta generaladvokatens förslag till avgörande. Av beslutet i målet Emesa Sugar¹¹ framgår att generaladvokaten deltar offentligt och personligen i utarbetandet av domstolens avgörande och avslutar det muntliga förfarandet, och att hans medverkan med tanke på dess rättskipande karaktär inte kan omfattas av det kontradiktoriska förfarandet. Vid den muntliga förhandlingen i målet Jäger (den 3 oktober

9 — Punkterna 62–68.

10 — C-182/01, som är föremål för prövning. Se mitt förslag till avgörande av den 7 november 2002.

11 — Beslut av den 4 februari 2000 i mål C-17/98 (REG 2000, s. I-665).

2002), som ägde rum efter föredragningen av förslaget till avgörande i målet Schulin (den 22 mars 2002), men innan dom i detta mål meddelades (den 10 april 2003), kritiserade nämligen STV innehållet i förslaget till avgörande, som inte överensstämde med företagets yrkanden.¹²

24. Det kvarstår alltså att fastställa i vilken mån växtförädlaren har rätt att inhämta information från företag som bearbetar utsäde i syfte att fastställa identiteten på de jordbrukare som skall utge ersättning till honom på grund av att de har utnyttjat undantaget under ett visst regleringsår.

25. I syfte att fastställa villkoren för att tillämpa jordbruksundantaget, som skall skydda de legitima intressena i fråga, anges i artikel 14.3 i förordning nr 2100/94 de kriterier på grundval av vilka kommissionen skall fastställa tillämpningsföreskrifter, särskilt förordning nr 1768/95. Enligt sjätte strecksatsen i nämnda bestämmelse åläggs såväl jordbrukare som bearbetningsföretag att tillhandahålla rättsinnehavaren relevanta uppgifter. För jordbrukare klargörs denna skyldighet i artikel 8 i sistnämnda förordning, medan bearbetningsföretagens skyldighet behandlas i artikel 9 i samma förordning. Dessa två bestämmelser har, med veder-

börliga anpassningar, en likartad ordalydelse, vilket har fått några av dem som deltagit i detta förfarande att förorda en tolkning av artikel 9 som liknar tolkningen av artikel 8 i domen i målet Schulin. Denna lösning tar jag definitivt avstånd ifrån.

26. Enligt artikel 14.3 andra strecksatsen i förordning nr 2100/94 skall det vara tillåtet för jordbrukaren att själv bearbeta eller låta bearbeta den skördade produkten till utsäde, utan att det påverkar tillämpningen av vissa restriktioner som kan fastställas för att säkerställa att den produkt som lämnas till bearbetning är identisk med den färdigbearbetade produkten.

27. Denna bestämmelse har kompletterats med artikel 13 i förordning nr 1768/95, enligt vilken skördeprodukten av en sort som omfattas av gemenskapens växtförädlarrätt inte utan tidigare godkännande av rättsinnehavaren får flyttas från den anläggning där den erhöles i syfte att bearbetas till utsäde.

En sådan åtgärd är dock tillåten om jordbrukaren har vidtagit lämpliga åtgärder för att säkerställa att den produkt som lämnas till bearbetning är identisk med den färdigbearbetade produkten, och att bearbetningen utförs av ett registrerat bearbetningsföretag eller av någon som anmäler sin verksamhet till det behöriga organet för att därefter registreras i en lista över bearbetningsföretag och som i sin tur förbinder sig gentemot sin uppdragsgivare att återlämna samma mate-

12 — Denna incident förklaras utförligt i punkterna 28–30 i mitt förslag till avgörande av den 7 november 2002 i mål C-182/01, Jäger, i vilket dom ännu inte har meddelats.

rial. Dessa listor, som skulle ha fastställts senast den 1 juli 1997, samt registren skall publiceras eller finnas tillgängliga för organisationer av rättsinnehavare, jordbrukare respektive bearbetningsföretag. Medlemsstaterna kan utnyttja sin rätt att fastställa de kvalifikationskrav som företagen skall uppfylla för att få förekomma i dessa listor.

28. Skyldigheten för företag som bearbetar utsäde att tillhandahålla rättsinnehavaren information är således begränsad, eftersom bearbetningen enligt artikel 13 i förordning nr 1768/95 skall utföras av specialiserade företag som kan säkerställa att den produkt som det tar emot är identisk med den produkt som det levererar. Dessa villkor kan uppfyllas både av företag som utför åtgärderna i sina egna anläggningar och för sådana som tar med sig maskiner, material och erforderlig personal för att utföra arbetet på jordbrukarens gård.

Ett företag som endast hyr ut maskiner till jordbrukare som själva utför behandlingen i sina egna jordbruksföretag, kan däremot inte garantera den bearbetade produkten, även om det tar betalt per ton sädeskorn. Det förhållande som binder den typen av företag till jordbrukarna grundar sig inte på ett

uppdragsavtal, utan på ett hyresavtal.¹³ Dessa företag förfogar därför inte över de uppgifter som bearbetningsföretagen enligt artikel 9 i förordning nr 1768/95 skall tillhandahålla innehavarna. Det skulle således vara meningslöst för de sistnämnda att vända sig till den typen av företag i syfte att kontrollera uppgifternas tillförlitlighet i den mening som avses i artikel 15 i förordning nr 1768/95.

29. Dessutom är det endast företag som bearbetar utsäde av någon av de arter som räknas upp i artikel 14.2 i förordning nr 2100/94 som är skyldiga att informera växtförädlaren, eftersom undantaget endast är tillämpligt på dessa arter, varvid övrigt material är uteslutet från behandling för förökningsändamål.

30. Förutom de fall i vilka jordbrukare direkt bearbetar utsädet i sina egna jordbruksföretag med hjälp av hyrda maskiner, vilket troligtvis rör sig om ett fåtal med hänsyn till att det krävs särskilt tekniskt kunnande, är företag med säte inom gemenskapen som för senare sådd bearbetar skördeprodukter av de arter som avses i föregående punkt i detta förslag till avgörande skyldiga att inkomma med de upplysningar som växtförädlarna begär.

13 — Detta definieras som ett avtal genom vilket en av parterna ger den andra rätt att utnyttja eller använda en sak under en viss tid och till ett visst pris. Artikel 1543 i den spanska civillagen (Código Civil).

31. Det ankommer i vilket fall som helst på den nationella domstolen att utifrån de uppgifter som lämnas av EG-domstolen och de bevis som företetts fastställa huruvida det är fråga om ett företag som tillhandahåller tjänster för behandling av utsäde i den mening som avses i bestämmelserna i förordning nr 2100/94 och i förordning nr 1768/95.

32. Jag är medveten om att denna tolkning av artikel 14.3 sjätte strecksatsen i förordning nr 2100/94 jämförd med artikel 9 i förordning nr 1768/95 avviker från den jag föreslog i mitt förslag till avgörande i domen i det ovannämnda målet Schulin, som domstolen följde, trots att ordalydelsen av artiklarna 8 och 9 i sistnämnda förordning är mycket lika. Det finns flera skäl för denna avvikelse, som även skiljer sig från den överraskande lösning som kommissionen har föreslagit, åtminstone mot bakgrund av bestämmelsens ordalydelse och syfte.

33. I artikel 8 i förordning nr 1768/95 fastställs innehållet i den information som jordbrukaren skall tillhandahålla. Såsom domstolen har fastställt i domen i det ovannämnda målet Schulin riktar sig gemenskapens växtförädlarrätt främst och direkt till växtförädlaren, medan jordbrukarna också åtnjuter fördelar tack vare de framsteg som gjorts, eftersom de får tillgång till förökningsmaterial av bästa kvalitet. När jordbrukarna köper utsäde av en skyddad sort uppstår en rättslig relation, hur obetydlig den än är, med rättsinnehavaren, som

fördjupas om materialet utgörs av någon av de fyra arter som räknas upp i artikel 14.2 i förordning nr 2100/94, och skördeprodukten används som utsäde under nästkommande regleringsår, eftersom jordbrukaren i sådant fall måste betala till rättsinnehavaren.

34. Domstolen har under dessa förhållanden ansett att en tolkning av gemenskapsrätten enligt vilken samtliga jordbrukare, även de som aldrig har odlat förökningsmaterial av en skyddad sort av någon av de arter som räknas upp i artikel 14.2 i förordning nr 2100/94, skall tillhandahålla innehavaren all relevant information enbart av den anledningen att de tillhör denna yrkesgrupp, skulle gå utöver vad som är nödvändigt för att skydda växtförädlarens och jordbrukarens ömsesidiga legitima intressen. Det krävs nämligen att rättsinnehavaren har indikationer på att jordbrukaren har utnyttjat eller kan utnyttja undantaget. Förvärv av utsäde kan utgöra en sådan indikation. Det ankommer under alla omständigheter på växtförädlaren att tillse att han får tillgång till uppgifter om vilka som köper växtsorter som tillhör honom.¹⁴

35. Förevarande mål handlar däremot om artikel 9 i förordning nr 1768/95, i vilken den information som företag som bearbetar förökningsmaterial skall tillhandahålla räknas upp. Dessa företag befinner sig i en situation, i förhållande till rättsinnehavaren, som skiljer sig avsevärt från den som jordbrukarna befinner sig i.

14 — Punkterna 57, 63 och 66 i domen i det ovannämnda målet Schulin.

36. För det första kommer växtförädlaren i sin yrkesutövning aldrig i kontakt med bearbetningsföretaget när jordbruksundantaget i gemenskapsrätten tillämpas. Det är visserligen riktigt att rättsinnehavarens tillstånd krävs enligt artikel 13.2 b i förordning nr 2100/94. Bearbetning av utsäde av en skyddad sort för förökningsändamål utförs emellertid av bearbetningsföretaget hos jordbrukaren eller i företagets egna anläggningar. I båda fallen gäller bestämmelserna i artikel 13.1 i förordning nr 1768/95, i vilken båda aktörer åläggs att vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den produkt som lämnas för bearbetning är identisk med den färdigbearbetade produkten.

37. För det andra kan det konstateras att medan en stor del av gemenskapens jordbrukare inte odlar någon av arterna i artikel 14.2 i förordning nr 2100/94, vilket gör det oproportionerligt att tvinga dem att fylla i formulär från växtförädlarna, kommer bearbetningsföretagen i sin yrkesutövning med stor sannolikhet att bearbeta förökningsmaterial av en skyddad sort. Med hänsyn till att bearbetningsföretagen, såvida de inte har ingått ett avtal, inte har någon rättslig relation till växtförädlaren och att jordbrukare vänder sig till den typen av företag när de utnyttjar undantaget, verkar det logiskt att rättsinnehavarna kan vända sig till antingen bearbetningsföretagen eller jordbrukarna för att söka information i syfte att bevaka sin rätt till skäligen ersättning.

Denna tolkning bekräftas av artikel 15 i förordning nr 1768/95, som rör kontrollen av bearbetningsföretag. Dessa skall på rättsinnehavarens begäran lämna styrkande underlag till de uppgifter som de lämnar, i form av fakturor, andra handlingar som lämpar sig för identifiering av materialet, varuprover eller till och med genom att styrka förekomsten av bearbetnings- eller lagringsanläggningar.

38. För det tredje finns det en viktig skillnad i hur artikel 8 och artikel 9 i förordning nr 1768/95 har formulerats. Denna skillnad utgör enligt min mening skäl för domstolen att, när det gäller företag som bearbetar utsäde, avvika från den lösning som den valde i domen i målet Schulin i fråga om jordbrukarna och informationsskyldigheten. När rättsinnehavaren gör efterfrågningar hos jordbrukare förutsätts inte frågan om de har förvärvat skyddat material som tillhör honom uppkomma, eftersom det i bestämmelsen finns en presumption för att han redan vet det, varför rättsinnehavaren direkt kan fråga om de har använt skördeprodukten som förökningsmaterial.

När växtförädlare vänder sig till bearbetningsföretag, med vilka de inte har någon rättslig relation sedan tidigare, måste de däremot först ta reda på om företagen i fråga har bearbetat utsäde av någon av deras sorter för att i sådant fall ta reda på mängd, datum, platser och vilka som har utnyttjat tjänsten. Om det hade varit lagstiftarens avsikt att rättsinnehavaren endast fick kontakta bearbetningsföretag om han hade indikationer på att de hade bearbetat skyddat

material i sina anläggningar (till exempel genom de uppgifter som jordbrukarna åläggs att lämna enligt artikel 8.2 d i förordning nr 1768/95), skulle artikel 9 ha formulerats på så sätt att företaget bara behövde bekräfta de uppgifter som rättsinnehavaren redan kände till. Men det framgår tydligt av artikel 9.2 b och e att så inte är fallet.

utsäde åt honom under innevarande regleringsår eller till en leverantör av utsäde. Dessa är enligt artikel 8.6 skyldiga att lämna den information som begärs, under förutsättning att de har fått tillstånd till det från jordbrukaren.

39. För det fjärde tas det i artikel 9.2 b i förordning nr 1768/95 hänsyn till möjligheten att bearbetningsföretaget, även om det i de allra flesta fall utför arbeten åt jordbrukare med stöd av ett uppdragsavtal, inte känner till vilka arter det bearbetade förökningsmaterialet tillhör, och att det har intresse av att få reda på det för att kunna fullgöra sina skyldigheter. Det vore därför absurt att, i samma ögonblick som det antas att bearbetningsföretaget inte vet huruvida det rör sig om en skyddad sort, kräva att innehavaren skall ha indikationer på att företaget i fråga har bearbetat material som tillhör honom för att få bekräftelse på sina misstankar.

Jag delar inte Brangewitz uppfattning att denna bestämmelse kan åberopas till stöd för att rättsinnehavaren måste ha jordbrukarens tillstånd för att kontakta ett bearbetningsföretag. Denna bestämmelse fyller endast en sidofunktion i systemet genom att möjliggöra för andra företag som jordbrukaren kommer i kontakt med i sin yrkesutövning att lämna uppgifterna i hans namn.

40. Slutligen föreskrivs i artikel 8.5 i förordning nr 1768/95 att en begäran om information inte måste skickas direkt till jordbrukaren, utan den kan, om godkännande inhämtats, även skickas till ett kooperativ i vilket jordbrukaren är medlem, till ett bearbetningsföretag som har utfört behandling av

41. Detsamma gäller för artikel 9.5 i förordning nr 1768/95, enligt vilken innehavaren, i stället för att kontakta bearbetningsföretaget, kan vända sig till organisationer av bearbetningsföretag som det aktuella företaget är medlem av, eller till jordbrukare, som det har utfört tjänster åt under de föregående regleringsåren. Dessa måste, som i det nyssnämnda fallet, ha fått tillstånd från de berörda bearbetningsföretagen att lämna ut uppgifterna. Denna försiktighetsregel ersätter inte heller den självständiga huvudförpliktelse som åvilar bearbetningsföretagen enligt artikel 9.1 och 9.3 i nämnda förordning.

42. Artikel 14.3 sjätte strecksatsen i förordning nr 2100/94 jämförd med artikel 9 i förordning nr 1768/95 skall följaktligen tolkas så, att rättsinnehavaren av en skyddad sort kan begära relevant information från ett företag som tillhandahåller tjänster för bearbetning av utsäde av någon av de arter av lantbruksväxter som räknas upp i artikel 14.2 i förordning nr 2100/94, oavsett om det finns indikationer på att detta företag har bearbetat förökningsmaterial från odling av en sort som tillhör rättsinnehavaren.

VI — Den andra tolkningsfrågan

43. Mot bakgrund av svaret på den första frågan saknas anledning att pröva den andra frågan. Den har nämligen ställts i andra hand för det fall det måste föreligga indikationer på att utsäde av en sort som tillhör växtförädlaren har bearbetats.

VII — Förslag till avgörande

44. Mot bakgrund av ovanstående överväganden föreslår jag att domstolen skall besvara de tolkningsfrågor som Landgericht Düsseldorf har ställt på följande sätt:

"Artikel 14.3 sjätte strecksatsen i förordning nr 2100/94 jämförd med artikel 9 i förordning nr 1768/95 skall tolkas så, att rättsinnehavaren av en skyddad sort kan begära relevant information från ett företag som tillhandahåller tjänster för bearbetning av utsäde av någon av de arter av lantbruksväxter som räknas upp i artikel 14.2 i förordning nr 2100/94, oavsett om det finns indikationer på att detta företag har bearbetat förökningsmaterial från odling av en sort som tillhör rättsinnehavaren."